

ПЕТКО ТОДОРОВ
СЕНКИ

chitanka.info

Нека в тръне и буренак загълхне великата слава на исляма! По бейлербееви чардаци отдавна бухат бухали, също Маркови кули зеят тъмни обори, години наред из които са цвилели хранени коне... Глен с жабуняк ще покрият мраморни хаузи, там, де до вчера трепетно пристъпваха правоверните за намаз. Мрътвина ще лъхне из прозорци и врати като из кухините на оголен костник. И няма веч от минарето в ранни зори муезин да призовава божи благослов над техните огнища, нито вечер оракции на тумби ще бързат към бееви юнаци, де правия мюсюлманин всекиму е приготвил отмерен хак. Кой знай дали в незнаен час нявга заблуден овчарски пес ще повий сред самотата, едни пущиняци да отвърнат на гласа му, та и самия него страх да съземе!... Само потокът ще търси може би своя път из съсипните и тихом ще тананица песента си — що берекет и слава са затиснали под себе тия камънаци, що весели веселби са глъхнали из запустели конаци, де ката вечер знатен в три нахин бей е кеф правил, седем бели гяурки са му прислужвали, а унесен ашик редил слава и благословия за бееви родроднини, които чет нямат в този свят, за нивя и имот, дето с кон се не обхождат тъдява... Стара песен на добродечест, на безгрижие и воля! Кой ще слуша твоя напев — ту спретнат-поривен, като речта на добър юнак, ту плах и спотаен като шепота на двама влюбени! — Ще дойде ли в зори гиздравица млада да развие яшмак, бяло лице — слънце не виждало — със сълза вода да разкриви или вечер ще приседне на злачен бряг побелял мюсюлманин и унесен в нея, ще поглади брада и ще припомни времената, кога един е бил аллах на небото и падишаха на земята...

Благати времена и трижди благати прадеди мюсюлмански, само за кеф и повеля живели тогава. Робиха и плениха далече пряко Влашко и Богданско те и тежка беше ръката им и всяко право и жесток съдът над неверните. Не остана под небото сила да устои срещу тях. Нито твърдина да не потрепери от словото на пророка. Кога им омръзнаха победи, отседнаха вихрени коне, да се радват на господството си и да добруват над имота си под сянката на стария Балкан! Нямаше за тях друга грижа освен богу да пригодят, нямаше друга работа, освен да изтриват силяхи, за да крепят царството на падишаха. Защото имот сам от себе си се множеше и приумножаваше, а благословения беше сам закрила над техните огнища. Колко сиромаси се прехраняха край тях, колко гурбетчии диреха работа по

вратите им. — Още пролет непукнала, и от вси страни се стичат работни загорци да орат широките им ниви; настане жетва — ей драгомани водят цели дружини гяурки, у кои песен не секва и кръст се не прекършва нивга. А дойде ли есен, всеки повежда хрътки към гората...

Аллах, аллах, насын ли обърна ти всичко туй! Нима гяури днес ще редят и пререждат славното царство на падишаха, дето всеки от памтивека мястото си знаеше и думата на мюсюлманина бе закон за неверните? Какъв тежък грях изплащат, че от господари ги остави роби на чужди! Далеч от бащинската защита на падишаха, те тряба да уловят ралото и с пот на чело да изкарат хляб за децата си. Тежко, тежко на мюсюлманина и на децата му, които ще превият врат под ярема на неверникът!...

Харам е вече в таз земя петъчния намаз, харам са всички утренни и вечерни молитви. Тежък дял световен: — да изнесете мюсюлманския род от старите му огнища е отредил за вас аллах, нека бъде благословено името на пророка вовеки веков! — Мюсюлманина не е пророптал досега срещу късметя си, няма и в най-тежко изпитание да изкриви уста за ропот. Откъде е зора зазорила що кола до кола, що турчин до турчин са минали надолу — премина-щете всички през беди и неволи да стигнете земята на падишаха и нека веч там да доживейте земните си дни. Подканяйте се, стари и млади, бързайте, роднини и съседи, още таз нощ, щом двурог месец извий сърп над чамови гори, да ви съзре на път. Който умре на път, умрял е на път за рая, който оживей, в мир и любов ще живее с единоверците си. Впрягайте каносани волове, товарете жените и децата си и хващайте далечния път. Що ви е богатство и имот, що ви е къща и покъщнина? — В благословената земя на падишаха — там аллах още по-щедро е раздал имот и берекет. Зад всяка чимшир-порта зеленеят смокини и дафин, златисти лимони зреят из градини посред зима, а небото трепти лазурно-бистро във висини, по-бистро и от газелевите очи на палава гяурка, що нехайно среща и отминава всекиго...

Както в проточения дълъг керван се изличва всяка кола, тъй ще се изличи всекиму жалбата във великата жалба на Ислама, за която няма сълзи и коя с думи се не издумва. Татък през плетища се подканят мъжете, ей и съседът, запрегнал кола, дръпва синджири — облегната въз едната каната кадъна вдига с каносани пръсти остеи и

оловете забързват към припора да стигнат кервана... Ала, чакай, поне за сетен път да пие вода от чучурът, който баща му за себап нявга издигна сред мегданя и сам с ръка посади над него да се зеленей стволяст дъб, та гурбетчия ли или работник заморен се спрат тук да отдъхнат на сянка, да разквасят уста и да се помолят за душата му. И памет бащина, и благосторено сякаш всичко е било нахалост правено, за да го отминат най-подир.

И заскрибуцват лениво въз припора коля, бавно запристъпват волове — тежки спомени изнасят те из тия покрайнини, та едва-едва кретат нагоре. Някъде по колята избръщат очи деца и ханъми към спотаеното в кичеста зеленина село — над което се издига, порутиено от тежко гюле, минарето, като че иска да ги изгледа докрай... Но кервана превала — в претоварените с дрипи, кошници и храна коля се окумват ханъми и деца; отсам-оттатък край пътя някой завръща овце или крава, а кучетата и хрътки, обвесили глави, подвили опашка между крака, вървят под колята. — Станете от гроба, прадеди мюсюлмански, и погледнете останало ли е сянка от гордия ви османски дух във вашите потомци, бледи, оръфани сега оставят земята, що наготово са наследили... Сенки, само едни сенки от вас ще се върнат в земята на падища!

Не се ломи с глава волята на седем краля! — Така е и казано в светата мюсюлманска книга... На друго място вече слънце ще ги огрей. Кротък ветрец попъхва из балкански клисури — време е вече сетни приливи на вечерната зара да изтаят по снеговити вършини, да гълъхне друма и полето, всеки къщован стопан да се приbere под стряха. Сам-там над нивите щъркели прехвръкват към гнездата си из село; по тясна пътека се прибра наметнал аба косач, отсреща в далнината веч запушил над селската хижка комин и димът му незабелязано се разтайва в летния сумрак. Останаха тук едни гяури, що ни аллаха знаят как да славят, ни словото на корана познават, в слога над огнищата си да добруват, и не искат никого да керят. — Широко зеленеят равни двори, спретнати къщи се угледно белеят отдалеч, над тях, пък, разперил ръце от високо черковно кубе, Христов кръст да ги закрия от беди и напаст невярна. — Който мюсюлманин отстъпва от родът и вярата си, който горда глава под несвястна гяурска управа може да преклони, нека остане тук да гледа синовете и унукуите си да робуват на бащините му вчерашни аргати. Да ги гледа днес роби

— утре изневерени, същи гяури, готови и ръка срещу своите и калифа да вдигнат...

Отпуснаха се сенки, задрямаха горите и полята, край пътя изкласилата ръж се люлей над нивята, подобно рой жетвари, които със своите свистения премрежват околовръст. Де ще вървите, мюсюлмани, из тъмните на нощта? Отбивайте отстрана, завийте на колело дълъг керван и разпрегнете волове да пасат! Утре аллах усмихне ли се в приветната зора, впрягайте пак и теглете по правия си път...

Лумнаха огньове, заобиколиха мъже на една страна, жени на друга, погнаха се деца между колята, а отблизо край драки и храсталаци нестройно се разпилиха бели волове. Гозба има ли, няма ли, благочестивия мюсюлманин благодаря пак аллаха, но кафе и тютюн за всекиго и в изпитание ще се намери. Пиринчени джезвета кипят в разкалената жарава, след малко бавно зафирцват из широки чаши мъжете, дълги лули се заредуваха с чашите и лека-полека затихнаха разговори. Небото, модро, високо изкоруби сводове, безброй набожни кандила замъждукаха под него и тиха лятна нощ зашепна с кроткия си лъх сладки сънища на всичко заспало. Натръшкани край огньове и коля, морни от мисъл, заспиват и керванджиите.

Аллах, който бди от небесата, нека той да не оставя правоверните!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.